

VADEMECUM²⁰²³

Horizont Evropa

Duševní vlastnictví
v projektech Horizont Evropa

Michal Hlavačka

TECHNOLOGICKÉ
CENTRUM PRAHA

VADEMECUM ²⁰²³ Horizont Evropa

Duševní vlastnictví
v projektech Horizont Evropa

Michal Hlavačka

Obsah

Seznam zkratk	4
<hr/>	
1. Dokumenty	5
1.1 Modelová grantová dohoda	7
1.2 Konsorciální smlouva	8
<hr/>	
2. Stávající znalosti a výsledky	9
Úvod	10
2.1 Stávající znalosti (Background)	10
2.2 Výsledky (Results)	17
<hr/>	
3. Další povinnosti související s výsledky projektů	30
3.1 Ochrana výsledků	31
3.2 Využití výsledků	35
3.3 Šíření výsledků, komunikace	37
3.4 Duševní vlastnictví v jednotlivých fázích projektu	39
<hr/>	
4. Stávající znalosti a výsledky ve specifických typech projektů	40
4.1 Projekty ERC	41
4.2 Projekty Marie Skłodowska Curie	41
4.3 Zakázky na inovace – innovation procurement (PCP, PPI)	43

Seznam zkratk

CA	Konsorciální smlouva (consortium agreement)
DESCA	Modelová konsorciální smlouva, která je standardem v HE. Byla vytvořena v rámci projektu Development of a Simplified Consortium Agreement
ERC	Evropská rada pro výzkum (European Research Council)
GA	Grantová dohoda (grant agreement)
H2020	Horizont 2020
HE	Horizont Evropa
IA	Inovační akce (innovation action)
IP	Duševní vlastnictví (intellectual property)
IPR	Právo duševního vlastnictví (intellectual property rights)
MGA	Modelová grantová dohoda
MSCA	Akce Marie Skłodowska Curie
PCP	PCP
Portál FTO	Portál Funding & Tender Opportunities dostupný zde
RIA	Výzkumná a inovační akce (research and innovation action)

1 | Dokumenty

1.1 Modelová grantová dohoda

1.2 Konsorciální smlouva

Pravidla pro duševní vlastnictví v projektech HE vycházejí z následujících dokumentů:

- **Pravidla pro účast a šíření výsledků** – nařízení č. 2021/695¹, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků. Obsahují základní kostru finančních, administrativních a právních pravidel HE,
- **Modelová grantová dohoda (MGA)** – vzor smlouvy o grantu uzavíranou mezi příjemci a Evropskou komisí nebo některou z jejích agentur. Stanovuje detailně finanční, administrativní a právní pravidla daného projektu HE.

Grantová dohoda je nyní tzv. korporátní. To znamená, že stejný vzor grantové dohody je aplikován na všechny přímo řízené programy EU. Součástí grantové dohody je také **příloha 5**, která naopak umožňuje reflektovat specifika konkrétních programů. Modelová grantová dohoda nyní existuje ve třech variantách podle formy financování – **verze pro projekty založené na skutečných nákladech (HE MGA)**, **verze pro jednotkové granty (HE Unit MGA)** a **verze pro projekty financované pevnou částkou (Lump Sum MGA)**.²

Dále existuje řada podpůrných dokumentů, které obsahují výklad Evropské komise a mají účastníkům projektů pomáhat s administrací jejich projektů. Mezi ně patří:

- **Anotovaná modelová grantová dohoda (Annotated Model Grant Agreement, AMGA)**.³

Tento dokument tvoří modelová grantová dohoda, do které je ke každému ustanovení doplněn vysvětlující výklad s řadou praktických příkladů. Jde o nejpodrobnější z výkladových dokumentů Komise.

- Tzv. **Online Manuál**⁴ prostřednictvím rozbalovacího stromu přehledně popisuje fáze přípravy a realizace projektů, obsahuje aktivní vzájemně propojené odkazy mezi

1 / Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32021R0695>.

2 / Všechny dokumenty jsou dostupné na stránkách portálu FT0, v záložce Reference Documents – u programu Horizont Evropa.

3 / Dostupné zde: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/aga_en.pdf.

4 / Dostupné zde: <https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/display/OM/Online+Manual>.

souvisejícími kapitolami a také odkazy na relevantní podpůrné dokumenty. I v tomto případě se jedná o korporátní přístup k pravidlům.

- **Portál Funding & Tender Opportunities (portál FTO)** je vstupní bránou do celého managementu životního cyklu grantů HE – od vyhledání výzvy po předložení projektového návrhu přes samotnou implementaci projektu až po případné finanční audit.

Důležitou součástí portálu FTO je sekce [Reference Documents](#), kde je možné dohledat veškeré dokumenty, které s projekty rámcových programů souvisí. Naleznete zde například šablony pro projektové návrhy nebo modely grantových dohod.

- V neposlední řadě slouží jako průvodce granty HE český web horizontevropa.cz. Kromě uceleného přehledu otevřených výzev a životního cyklu projektů HE nabízí i **sekcí Právních a finančních aspektů** s aktualitami souvisejícími s implementací projektů HE.

Pro každý z projektů HE jsou však naprosto zásadní jeho unikátní grantová dohoda (*Grant Agreement, GA*) a konsorciální smlouva (*Consortium Agreement, CA*).

1.1 Modelová grantová dohoda

Grantová dohoda mezi poskytovatelem a projektovým konsorciem se uzavírá podle předepsaného vzoru. Struktura HE MGA, na kterou jsou zaměřeny další kapitoly této brožury, je následující:

- Preambule
- Pravidla a podmínky (vč. Data Sheet)⁵
- Příloha 1: Popis projektových prací (Description of the action, DoA)
- Příloha 2: Odhadovaný rozpočet projektu
- Příloha 2a: Dodatečné informace k jednotkovým nákladům a příspěvkům (pokud existují)

⁵ / Data sheet přehledně shrnuje nejdůležitější informace a data z GA v její úvodní části.

- Příloha 2e: Komplexní kalkulačka míry financování⁶
- Příloha 3: Přístupové formuláře (pokud existují)
- Příloha 4: Prohlášení o společné a nerozdílné odpovědnosti přidružených subjektů (pokud existuje)
- Příloha 5: Specifická pravidla (pokud existují)
- Příloha 6: Investiční smlouva⁷

DOPORUČENÍ

Strukturu ani jednotlivá ustavení MGA není možné žádným způsobem upravovat. Na všechny příjemce grantů z HE se tedy vztahují stejná práva a povinnosti. Ve fázi přípravy GA je nicméně možné jednat s poskytovatelem o některých dílčích detailech (např. datum zahájení projektu, výše zálohové platby atd.).

1.2 Konsorciální smlouva

Kromě grantové dohody, kterou uzavírají příjemci s poskytovatelem, uzavírají příjemci mezi sebou navzájem tzv. konsorciální smlouvu (CA). Konsorciální smlouva musí mít písemnou formu, řeší vnitřní záležitosti konsorcia a doplňuje tak ustanovení obsažená v grantové dohodě a Pravidlech účasti, s nimiž nesmí být v rozporu. Grantová dohoda v řadě ustanovení říká, že její konkrétní pravidlo platí, pokud si příjemci nesjednají něco jiného, což je časté právě v konsorciální smlouvě. V ideálním případě je vhodné konsorciální smlouvu podepsat před nebo zároveň s podpisem grantové dohody. Poskytovatel nijak nezasahuje do obsahu konsorciální smlouvy, pouze předpokládá, že byla uzavřena. Uzavření konsorciální smlouvy je povinné, není-li ve výzvě pro podání projektového návrhu uvedeno jinak. Konsorciální smlouva zpravidla obsahuje mimo jiné také ustanovení o duševním vlastnictví.

DOPORUČENÍ

V projektech Horizontu Evropa (HE) se téměř bez výjimky vychází z modelové konsorciální smlouvy DESCA. Jde o ověřený vzor, který reflektuje pravidla HE a vždy doporučujeme z něj vycházet.

⁶ / Relevantní pro projekty RIA, IA a CSA ve společných podnicích, tj. *Joint Undertaking (JU)*.

⁷ / Relevantní pro projekty Akcelérátoru Evropské rady pro inovace, EIC.

2

Stávající znalosti a výsledky

Úvod

2.1 Stávající znalosti (Background)

2.2 Výsledky (Results)

Úvod

Pro fungování výzkumného projektu s více příjemci je zásadní nastavení sdílení know-how a duševního vlastnictví mezi příjemci.

Někteří příjemci do projektu přinášejí existující know-how, které jiní příjemci potřebují pro své projektové aktivity. Také některé know-how vytvořené jedním příjemcem v rámci projektu může jiný příjemce potřebovat pro navazující projektové aktivity. Dále může být know-how jednoho příjemce potřeba i pro využití výsledků dalšími příjemci mimo projekt, například pro jejich komerční využití.

Všechny tyto vztahy se do velké míry řídí pravidly Horizontu Evropa (HE), která jsou pevně dána, ale v některých oblastech je na příjemcích, aby se dohodli detailněji.

2.1 Stávající znalosti (background)

Stávajícími znalostmi (background) jsou znalosti, které mají příjemci **k dispozici před podpisem grantové dohody** a zároveň jsou **potřebné pro realizaci projektu nebo pro následné využití výsledků projektu**. Mezi takové znalosti patří jakákoliv data, know-how nebo informace, bez ohledu na jejich formu nebo povahu (hmotnou nebo nehmotnou), včetně jakýchkoliv práv, jako například práv k duševnímu vlastnictví.

Z definice je jasné, že ne se všemi znalostmi, které příjemce má před začátkem projektu, musí nakládat jako se stávajícími znalostmi. Jde pouze o znalosti **potřebné pro projekt, resp. pro jeho realizaci nebo pro následné využití výsledků**.

Příkladem stávajících znalostí mohou být vynálezy, databáze, software, prototypy nebo buněčné linie.

Aby nevznikaly pochybnosti, které znalosti jsou potřebné pro projekt, **příjemci mají povinnost se písemně dohodnout** na stávajících znalostech. Není stanoveno, dokdy se musí dohodnout, ale nepochybně je žádoucí, aby k tomu došlo **před podpisem grantové dohody**. Vhodným místem pro písemné vymezení stávajících znalostí je konsorciální smlouva, ale dohoda může být i samostatná nebo v rámci jiné smlouvy. Příjemci mohou specifikovat například to, jaké stávající znalosti každý do projektu přinese, a naopak, které znalosti vyloučí, tj. například dočasně zneprístupní v konsorciu nebo zneprístupní vybraným příjemcům. Součástí této dohody může být také ujednání, že některé stávající znalosti budou přístupné pouze za úplaty (více informací v [kapitole 2.1.1](#)).

Jakákoliv omezení týkající se stávajících znalostí (např. nemožnost poskytnout stávající znalosti příjemci, který potřebuje tyto stávající znalosti pro realizaci vlastní práce na projektu) musí být oznámena všem příjemcům ještě před podpisem grantové dohody, případně ihned poté, co dojde ke změně v seznamu stávajících znalostí po dobu trvání projektu.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Vzorová konsorciální smlouva DESCA ve svém čl. 9.1.1 pracuje pouze s pozitivním vymezením stávajících znalostí, v němž se uvádí: „In Attachment 1, the Parties have identified and agreed on the Background for the Project and have also, where relevant, informed each other that Access to specific Background is subject to legal restrictions or limits. Anything not identified in Attachment 1 shall not be the object of Access Right obligations regarding Background.“ Co není výslovně uvedeno v příloze č. 1 DESCA, nelze po uzavření konsorciální smlouvy považovat za stávající znalosti a nelze k tomuto požadovat přístupová práva (viz [kapitola 2.1.1](#)).

Pokud nebudou v dohodě uvedeny ty stávající znalosti, které jsou nezbytné pro realizaci projektu, mohou nastat problémy s implementací projektu, protože k nim nebudou mít ostatní příjemci přístupová práva. Navíc může **v průběhu projektu** dojít ke **změně** v technické stránce, v důsledku čehož bude potřeba zpřístupnit více znalostí příjemce pro realizaci projektu, a tudíž bude nutná nová dohoda ohledně stávajících znalostí. S tímto by měla počítat i samotná konsorciální smlouva, v níž je negativní nebo pozitivní vymezení stávajících znalostí často uvedeno, a upravit mechanismus pro tato opětovná jednání v průběhu projektu.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Obsah přílohy č. 1 DESCA může být v průběhu projektu měněn, tj. je možné rozšířit nebo i zúžit seznam stávajících znalostí podle aktuálních potřeb v projektu. Jelikož se jedná o změny s potenciálně zásadním dopadem na projekt, musí být změny učiněny postupem stanoveným v konsorciální smlouvě. Konkrétně o změně v příloze č. 1 rozhoduje valná hromada konsorcia (general assembly) na návrh člena konsorcia, jehož stávající znalosti mají být ze seznamu v příloze č. 1 vyňaty nebo jehož vstupy mají být do seznamu stávajících znalostí doplněny. Valná hromada rozhoduje v této věci postupem uvedeným v čl. 6.3 DESCA.

ČASTÝ DOTAZ

Je nutné pro změnu stávajících znalostí uzavírat dodatek ke konsorciální smlouvě dle vzoru DESCA?

Změna neprobíhá uzavřením dodatku, ale schválením návrhu na změnu valnou hromadou. Změny přílohy č. 1 se stávajícími znalostmi jsou závazně zaznamenány v zápisu ze zasedání valné hromady, která změny schválila. Pokud je vaše smlouva upravena a v těchto částech se liší od vzoru DESCA, může být uzavření dodatku potřeba.

Stávající znalosti nemusí být vždy vlastnictvím příjemce, stačí, když k nim příjemce má jiná práva, na jejichž základě je oprávněn tyto znalosti poskytnout ostatním příjemcům v projektu. Může jít například o licenci s právem poskytovat podlicenci.

2.1.1 Přístupová práva ke stávajícím znalostem pro ostatní příjemce

V projektech RIA a IA běžně dochází ke sdílení a výměně stávajících znalostí mezi příjemci v konsorciu zejména s cílem efektivně realizovat projekt. Je to možné díky systému přístupových práv, tj. příjemci si navzájem umožňují přístup ke svým stávajícím znalostem za podmínek definovaných v grantové dohodě, konsorciální smlouvě a případně i dalších smlouvách. Příjemci mají relativně velkou volnost v možnosti sjednat si vlastní finanční, časové a jiné podmínky pro výměnu svých stávajících znalostí odlišně od úpravy v grantové dohodě.

Přístupová práva jsou práva užít stávající znalosti jiného příjemce v projektu, pokud jsou potřebná pro:

- **realizaci projektu**, resp. realizaci projektových úkolů toho příjemce, který o přístup ke stávajícím znalostem jiného příjemce žádá, nebo
- **využití svých vlastních výsledků**, kdy příjemce nemůže využívat své vlastní výsledky bez přístupu ke stávajícím znalostem jiného příjemce (ze kterých u tvorby svých výsledků vycházel), a proto žádá o přístupová práva.

ČASTÝ DOTAZ

Jak poznám, že stávající znalosti jsou „potřebné“ („needed“) pro implementaci projektu nebo využití výsledků?

Grantová dohoda potřebnost blíže nedefinuje a konsorcia proto někdy přidávají definici do konsorciální smlouvy. V anotované grantové dohodě EK dodává příklady potřebnosti, které lze shrnout následovně: **Stávající znalosti jsou potřebné, pokud by bez nich nebyla implementace projektu možná, byla by výrazně zdržena nebo vyžadovala významné dodatečné finanční či lidské zdroje. Stávající znalosti jsou potřebné, pokud by bez nich nebylo využití výsledků právně nebo technicky možné nebo by vyžadovalo další významný výzkum a vývoj mimo projekt pro vytvoření srovnatelného alternativního řešení.**

Z grantové dohody vyplývá, že pokud příjemce projektu potřebuje stávající znalosti jiného příjemce v projektu pro jeden z uvedených účelů, má tento jiný příjemce (nejčastěji vlastník) **povinnost** své stávající znalosti poskytnout. **Výjimkou** je případ, kdy vlastník stávajících znalostí nemůže poskytovat přístup ke svým stávajícím znalostem **z důvodu existujících omezení** (právních nebo jiných, např. výhradní licence ke stávajícím znalostem poskytnuta třetí straně před zahájením projektu HE) a o tomto omezení **informoval příjemce projektu před podpisem grantové dohody**. Včasné oznámení jakýchkoliv omezení tak umožňuje ostatním příjemcům ještě hledat jiné alternativy, včas upravit směřování projektu, resp. reagovat tak, aby realizace projektu nebyla ohrožena. Nebude-li vlastník informovat o omezeních týkajících se jeho stávajících znalostí včas, ponese v budoucnu odpovědnost za nesplnění své povinnosti poskytnout přístupová práva ke svým stávajícím znalostem ostatním příjemcům.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

V konsorciálních smlouvách nelze eliminovat výše zmíněné dva důvody pro poskytování přístupových práv ke stávajícím znalostem. Je ale možné se povinnosti poskytnout přístupová práva vyhnout tím, že dané znalosti nebudou v seznamu dohodnutých stávajících znalostí například v příloze č. 1 konsorciální smlouvy DESCA. Rozšíření důvodů pro poskytování přístupových práv ke stávajícím znalostem možné naopak je. V praxi ale k takovému rozšíření nedochází; konsorciální smlouvy většinou pouze přebírají formulaci z grantové dohody. Obdobně postupuje i vzorová konsorciální smlouva DESCA, která ve svém čl. 9.3 a 9.4 počítá se dvěma výše zmíněnými důvody pro poskytnutí přístupových práv.

ČASTÝ DOTAZ

Jaké stávající znalosti mám uvést do přílohy č. 1 CA DESCA a jaké tam mají uvést ostatní?

Z vašeho pohledu je zásadní, aby byly uvedeny ty stávající znalosti ostatních příjemců, které budete potřebovat pro své projektové aktivity. Stejně tak by si ostatní příjemci měli pohlídat, abyste vy uvedli svoje stávající znalosti, které budou oni potřebovat pro své aktivity.

Písemná žádost o přístupová práva

V okamžiku, kdy chce příjemce projektu využít svých přístupových práv, musí relevantního příjemce písemně požádat o poskytnutí žádaných znalostí a uvést důvody své žádosti. Písemné musí být také jakékoliv dohody příjemců o přístupových právech (vzdání se přístupových práv, prodloužení nebo zkrácení lhůty pro žádost o přístup, sjednání úplatného přístupu tam, kde by jinak byl přístup bezplatný).

Odepření přístupu

Příjemce může odepřít přístup k těmto svým stávajícím znalostem v případě, že podle něj příjemce, který o stávající znalosti žádá, tyto **stávající znalosti k danému účelu nepotřebuje**. V takovém případě by měl příjemce, který o přístup žádá, svou žádost přehodnotit a připojit další důkazy o potřebnosti, případně žádost stáhnout. V případě, že by se diskuse mezi příjemci ohledně umožnění přístupu vyhrtila, byl by tento spor řešen způsobem upraveným v konsorciální smlouvě (často ustanovení označená jako způsob řešení sporů).

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

DESCA upravuje způsob řešení sporů mezi členy konsorcia v čl. 11.8. Konsorcium může při přípravě své konsorciální smlouvy zvolit z několika možností řešení sporů, konkrétně z mediace (snaha o dosažení dohody s pomocí mediátora), rozhodčího nebo soudního řízení.

Přístupová práva subjektů pod stejnou kontrolou

Ke stávajícím znalostem mají pro účely využití výsledků příjemce přístupová práva i subjekty, které nejsou příjemci projektu, ale splňují oba následující znaky tzv. *entity under the same control*:

- subjekt je ovládán příjemcem projektu (například dceřiná společnost) nebo subjekt, který je stejně jako příjemce ovládán stejným subjektem (subjekt i příjemce jsou například dceřinými společnostmi se stejnou mateřskou společností) a
- subjekt je z členského státu EU nebo ze státu asociovaného k Horizontu Evropa (seznam je dostupný [zde](#)).

Tyto subjekty mají přístupová práva pouze pro využití výsledků daného příjemce. Příjemci projektu se mohou písemně dohodnout, že subjekty pod stejnou kontrolou přístupová práva nemají.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Vzorová konsorciální smlouva DESCA se zabývá subjekty pod stejnou kontrolou v čl.9.5. Strany si ale ve vzoru mohou zvolit variantu, kdy se přístupová práva vztahují pouze na ty subjekty pod stejnou kontrolou, které strany výslovně uvedou v příloze konsorciální smlouvy.

V praxi je běžné, že konsorciální smlouva přístupová práva subjektů pod stejnou kontrolou úplně vyloučí.

2.1.1.1 Finanční a časové aspekty přístupových práv ke stávajícím znalostem pro příjemce projektu

V závislosti na důvodu pro udělení přístupových práv ke stávajícím znalostem lze v určitých případech přístupová práva udělit **za úplatu**, projektoví partneři ale mají samozřejmě **možnost** umožnit si přístup **i bezúplatně**.

Udělení přístupových práv za účelem realizace projektu

Přístupová práva ke stávajícím znalostem za účelem realizace projektu mají být poskytnuta **bezúplatně, pokud nebylo sjednáno jinak** před podpisem grantové dohody. V případě, že se příjemci domluví na úplatě, měli by si tyto podmínky umožnění přístupu upravit v konsorciální smlouvě. Přípustná je samozřejmě i úprava těchto podmínek v jiných smlouvách – často jde o výměnu znalostí mezi dvěma příjemci a ti mohou uzavřít zvláštní smlouvu a upravit tak finanční aspekty přístupových práv ke svým stávajícím znalostem mimo konsorciální smlouvu uzavíranou mezi všemi členy konsorcia.

Příjemce může o přístup požádat **kdykoliv až do skončení projektu**. Přístup musí na žádost poskytnout i příjemce, jehož účast na projektu byla předčasně ukončena.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Vzorová konsorciální smlouva DESCA v čl. 9.3 umožňuje příjemci vyžadovat úplatu tak, že to vyznačí v příloze č.1 spolu s vymezením svých stávajících znalostí poskytovaných do projektu. Nadále ale platí, že ke sjednání úplaty musí dojít před podpisem grantové dohody. Konsorciální smlouva pro konkrétní projekt, v níž je úplata sjednána, by tedy měla být uzavřena před podpisem GA. To bývá v praxi často problematické.

ČASTÝ DOTAZ

Jsou platby ostatním příjemcům za přístupová práva za účelem realizace projektu uznatelným nákladem?

Anotovaná grantová dohoda uvádí, že náklady jsou uznatelné, pokud byly podmínky sjednány před uzavřením grantové dohody. Pozor, to platí pro náklady na přístupová práva za účelem realizace projektu, nikoliv na přístupová práva pro využití vlastních výsledků (viz níže).

Udělení přístupových práv za účelem využití vlastních výsledků

Přístupová práva může příjemce žádat také za účelem využití svých vlastních výsledků vytvořených v projektu. Přístupová práva ke stávajícím znalostem v tomto případě mají být poskytnuta **za spravedlivých a rozumných podmínek** (*fair and reasonable conditions*). Příjemci mohou požadovat umožnění přístupu **po dobu do 1 roku od ukončení projektu** (tuto dobu lze písemně sjednat i jako dobu kratší nebo delší). Tím není omezena samotná doba, po kterou je přístup umožněn.

Spravedlivé a rozumné podmínky jsou definovány jako vhodné podmínky, včetně možných **finančních podmínek či podmínek bezplatnosti**, které zohledňují konkrétní okolnosti žádosti o přístup, například skutečnou nebo potenciální hodnotu stávajících znalostí, k nimž je požadován přístup, nebo rozsah, trvání či další charakteristiky předpokládaného využití.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Přístupová práva ke stávajícím znalostem z důvodu využití vlastních výsledků nejsou v naprosté většině případů v konsorciálních smlouvách poskytována bezplatně. Je tomu tak i ve vzorové konsorciální smlouvě DESCA. V čl. 9.4.2 stanoví: „Access Rights to Background if Needed for Exploitation of a Party's own Results, including for research on behalf of a third party, shall be granted on Fair and Reasonable conditions“. Pokud jde o to, dokdy lze požádat o přístupová práva z důvodu využití vlastních výsledků, v tomto se konsorciální smlouvy v praxi liší a nelze jednoznačně říct, zda převládá lhůta z GRANTOVÉ DOHODY (1 rok), nebo se sjednává lhůta kratší či delší. CA DESCA pracuje s lhůtou 12 měsíců.

Shrnutí: Finanční a časové aspekty udělení přístupových práv ke stávajícím znalostem

	Podmínky	Lhůta pro žádost
Pro realizaci projektu	Bezúplatně, pokud není jinak sjednáno před podpisem grantové dohody	Až do skončení projektu
Pro využití vlastních výsledků	Rozumné a spravedlivé podmínky včetně bezplatného poskytnutí přístupových práv	Není-li sjednáno jinak, do 1 roku od skončení projektu

2.1.1.2 Podlicence

Není-li sjednáno jinak, poskytnutá přístupová práva ke stávajícím znalostem neumožňují nabyvateli poskytovat tyto stávající znalosti komukoliv dalšímu, tj. poskytnout podlicenci. Souhlas s poskytnutím podlicence je možné udělit v konsorciální smlouvě, případně v jiné ad hoc smlouvě. Souhlas může být udělen například pouze určité kategorii subjektů, a dokonce je možné požadovat úplatu i tam, kde samotná přístupová práva jsou poskytována bezúplatně.

2.1.1.3 Výhradní a nevýhradní licence, převod stávajících znalostí, vzdání se přístupových práv

Ke smluvnímu nakládání se stávajícími znalostmi, tj. k poskytování výhradních nebo nevýhradních licencí, či k převodu stávajících znalostí na třetí strany není potřeba žádného souhlasu. Příjemce, který zamýšlí poskytnout licenci či převést své stávající znalosti například po dobu trvání projektu, tj. v době, kdy příjemci v projektu mají mít přístupová práva ke stávajícím znalostem, musí jednat tak, aby přístupová práva ostatních zůstala zachována a ti měli možnost o tyto stávající znalosti požádat pro realizaci svých úkolů v projektu. Pokud by měly být stávající znalosti převedeny zcela a daný příjemce by již nemohl poskytnout přístupová práva v souladu s grantovou dohodou, je takový převod možný pouze poté, co se příjemci s přístupovými právy k převáděným stávajícím znalostem písemně vzdají svých přístupových práv. Každé vzdání se přístupových práv by mělo být předem pečlivě zváženo, zejména s ohledem na povinnosti realizovat a dokončit projekt v souladu s jeho popisem v příloze 1 grantové dohody.

2.2 Výsledky (results)

Výsledkem (result) je jakýkoliv (hmotný nebo nehmotný) výsledek projektu v jakékoliv podobě a bez ohledu na to, zda může být chráněn nebo ne, vytvořený v průběhu projektu, včetně souvisejících práv k duševnímu vlastnictví. Výsledkem projektu tak může být například prototyp, zařízení, publikace, know-how, vynález, databáze, software aj. Vodítkem pro to, co má být projektovým výsledkem, je popis výstupů projektu v příloze I grantové dohody.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

V projektech HE se lze někdy setkat s termínem vedlejší výstupy (side-ground). Přestože grantová dohoda s tímto termínem nepracuje, v konsorciální smlouvě lze definovat vedlejší výstupy, a to nejčastěji jako výstupy vytvořené paralelně s projektem, v průběhu projektu, které ale s projektem nesouvisí. Cílem podobné úpravy bývá vyhnout se možným nejasnostem ve vztahu k výsledkům projektu. Konsorcium si může stanovit, jakým způsobem bude s vedlejšími výstupy nakládáno.

2.2.1 Vlastnictví a spoluvlastnictví výsledků

Výsledky vytvořené v projektu jsou ve vlastnictví toho příjemce, který je vytvořil.

V některých případech může vzniknout tzv. společné vlastnictví výsledků. Spoluvlastníci výsledků jsou povinni se písemně dohodnout na podmínkách výkonu vlastnických práv k výsledkům. Pokud se nedohodnou, použijí se pravidla z grantové dohody.

Spoluvlastníci se mohou písemně domluvit na jiném než spoluvlastnickém režimu, ale až poté, co byly výsledky vytvořeny.

V rámci závěrečné zprávy musí příjemci dodat také seznam vlastníků výsledků (Results Ownership List).

Vlastnictví stávajících znalostí není účastí v projektu nijak dotčeno – příjemce projektu, který vlastní určité stávající znalosti před zahájením projektu, bude tyto vlastnit i po jeho skončení (pokud se sám nerozhodne převést vlastnictví svých stávajících znalostí na jiný subjekt), proto se dále budeme věnovat pouze vlastnictví výsledků.

Vlastnictví výsledků

Výsledky jsou vlastnictvím toho příjemce, který provedl práci, z níž výsledky vzešly. Stejně ustanovení najdeme jak v grantové dohodě, tak v modelové konsorciální smlouvě DESCA. Toto pravidlo upravuje vlastnictví k výsledkům pouze ve vztahu mezi příjemci navzájem a poskytovatelem. Nemá žádný dopad na ostatní vztahy k výsledkům. Pokud by tedy například podle národního práva měl výsledky vlastnit zaměstnanec příjemce, který výsledek vytvořil, grantová dohoda se toho nijak nedotýká.

ČASTÝ DOTAZ

Člen konsorcia má problém s ustanovením konsorciální smlouvy DESCA o vlastnictví výsledků, protože dle zákonů země tohoto člena výsledky vlastní jeho zaměstnanec, ne instituce (příjemce). Jak mám postupovat?

Jak bylo uvedeno, toto ustanovení s uvedeným není v rozporu. Přesto může tento člen konsorcia trvat na upraveném znění, které výslovně zmiňuje, že výsledky patří té straně smlouvy, která je vytvořila, nebo jejím pracovníkům, pokud to stanoví relevantní právní předpisy.

Stane-li se vlastníkem výsledku zaměstnanec, dodavatel nebo jiný subjekt patřící k příjemci, musí tento příjemce zajistit, že má k danému výsledku taková práva, která mu umožňují splnit jeho povinnosti podle grantové dohody a konsorciální smlouvy; tj. daný příjemce by měl mít alespoň práva z licence s právem poskytovat podlicence k výsledku dalším příjemcům (tzn. možnost poskytovat přístupová práva). Další možností je převod vlastnictví k výsledku ze zaměstnance či jiného subjektu na příjemce. Pokud pro příjemce není možné získat příslušná práva k výsledkům s cílem řádně plnit své povinnosti podle grantové dohody, má povinnost daného zaměstnance nebo jiný subjekt při vytváření výsledků projektu nezapojovat.

Spoluvlastnictví výsledků

Spoluvlastnictví výsledků vzniká tam, kde:

- I. příjemci společně vytvořili výsledky a není-li možné stanovit jejich podíl na vytvoření výsledků nebo oddělit je za účelem ochrany duševního vlastnictví (např. získání patentu); jde o tzv. automatické spoluvlastnictví nebo
- II. příjemci se na společném vlastnictví výsledků domluví.

Spoluvlastníci musí v tomto případě uzavřít **smlouvu o spoluvlastnictví výsledků (Joint Ownership Agreement)** v písemné formě. Spoluvlastníci zde mohou upravit například velikosti spoluvlastnických podílů, podmínky pro poskytování licencí k výsledkům, postup pro zajištění ochrany výsledků, sdílení nákladů souvisejících se zajištěním ochrany pro společně vlastněné výsledky, dělení výnosů z využití společných výsledků, způsob společného využití a šíření výsledků, způsob řešení sporů aj.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Pro usnadnění sjednávání smlouvy o společném vlastnictví výsledků je vhodné formulovat základní principy možného spoluvlastnictví již v konsorciální smlouvě. V praxi je spoluvlastnictví velmi častou součástí konsorciálních smluv, výjimkou není ani CA DESCA, která upravuje několik variant spoluvlastnictví jako modifikací režimu spoluvlastnictví z grantové dohody (viz níže).

Není-li sjednáno jinak ve smlouvě o spoluvlastnictví výsledků, **platí pro spoluvlastnictví podle grantové dohody následující**. Každý ze spoluvlastníků je oprávněn udílet třetím stranám nevýhradní licence ke společně vlastněným výsledkům bez práva poskytovat podlicence, a to bez souhlasu spoluvlastníků. Musí je o tom pouze informovat alespoň 45 dní předem (nemají ale možnost proti tomuto namítat) a poskytnout spoluvlastníkům spravedlivou a přiměřenou kompenzaci. Co se týče spravedlivé a přiměřené kompenzace, tato má být poskytnuta zejména v případech, kdy jsou licencované společně vlastněné výsledky úspěšně využívány, a spoluvlastník, který poskytl licenci, z nich má příjem. Pro určení toho, co je spravedlivá a přiměřená kompenzace, by měl spoluvlastník, který poskytl licenci ke společně vlastněným výsledkům, předložit dalším spoluvlastníkům všechny potřebné informace (např. licenční smlouvu atd.) a ti tak mohou následně zhodnotit přiměřenost a spravedlivost poskytnuté kompenzace.

Spoluvlastníci se například mohou **domluvit na jiném režimu** spočívajícím v tom, že nebudou mít zájem pokračovat ve společném vlastnictví, a mohou například převést vlastnictví výsledků na jednoho z příjemců s tím, že ostatním budou poskytnuty bezplatné licence k užití převedených výsledků. Nově je ale takhle konkrétní dohoda možná až po vytvoření výsledků, čímž je zajištěno, že například o převodu společně vlastněných výsledků na jednoho z příjemců dojde až poté, co bude zřejmé, o jaké přesně výsledky jde, a jakou mají hodnotu.

Jak plyne z výše uvedeného, ideálním případem je smluvní ujednání spoluvlastníků ohledně práv ke společně vlastněným výsledkům. Režim spoluvlastnictví upravený v grantové dohodě má mít podpůrný charakter aplikovatelný pouze do doby, než dojde k uzavření smlouvy o spoluvlastnictví výsledků. Tím není vyloučeno, aby smlouva o spoluvlastnictví výsledků režim spoluvlastnictví z grantové dohody převzala a doplnila. Grantová dohoda upravuje způsob poskytování licencí, a je tak alespoň minimální zárukou toho, že výsledky budou využívány i v případě, kdy se spoluvlastníci sami na podmínkách využívání nedomluví. Na druhé straně grantová dohoda upravuje pouze poskytování licencí a jinými důležitými otázkami souvisejícími s institutem spoluvlastnictví se nezabývá. Stranou tak zůstává například problematika velikosti podílů, rozhodovací proces ohledně nakládání se společně vlastněnými výsledky atd.

Seznam vlastníků výsledků (Results Ownership List)

Jde o novinku Horizontu Evropa. V seznamu je uveden výčet výsledků a u každého z nich vlastníků či spoluvlastníků včetně informace, zda budou výsledky využívat a ze které země jsou. Smyslem této novinky má být vyjasnění vlastnictví k výsledkům, aby nejasnosti nebránily jejich využívání. Příjemci musí seznam vlastníků výsledků nahrát do portálu FTO v rámci závěrečné zprávy (final report). Pokud nebude seznam vlastníků výsledků dodán, nebude možné dokončit podání závěrečné zprávy a příjemcům nebude vyplacena závěrečná platba. Seznam vlastníků výsledků není veřejný.

2.2.2 Převod a poskytování licencí k výsledkům

Převod vlastnictví výsledků je možný. Je ale potřeba respektovat povinnosti týkající se výsledků, tj. na nabyvatele musí být spolu s výsledky převedeny i například povinnosti chránit, využívat a šířit výsledky nebo poskytovat existující přístupová práva. Příjemce převádějící své výsledky o tom musí předem informovat ostatní, kteří mohou podat námitky. Partneri se mohou rovněž domluvit, že plánované převody výsledků na specificky určené třetí strany není nutné oznamovat.

K výsledkům lze poskytnout výlučnou licenci, vzdají-li se zbylí příjemci svých přístupových práv k daným výsledkům.

Pouze pokud je to stanoveno v konkrétní výzvě, je potřeba zamýšlený převod výsledků a poskytnutí výlučné licence oznámit Evropské komisi či jinému poskytovateli grantu. Pouze pokud to stanoví konkrétní výzva, má poskytovatel právo namítat proti plánovanému převodu nebo poskytnutí výlučné licence k výsledkům.

2.2.2.1 Převod výsledků

S problematikou vlastnictví výsledků, o které bylo pojednáno výše, souvisí i problematika převodu vlastnictví k výsledkům. To, že příjemce v rámci projektu vytvoří výsledky, neznamená, že musí zůstat jejich vlastníkem. Často pro něj může být výhodnější převést výsledky na jiný subjekt, který bude mít lepší předpoklady pro jejich využití.

Povinnost převést na nabyvatele své povinnosti spojené s výsledky

Převod vlastnictví k výsledkům je možný za podmínky, že **příjemce, který převádí vlastnictví ke svým výsledkům, převede na nabyvatele i své povinnosti z grantové dohody související s těmito výsledky. Jde hlavně o povinnosti:**

- chránit, šířit a využívat výsledky (příloha V grantové dohody);
- zajistit viditelnost financování EU (čl. 17.2 grantové dohody);
- převod a licencování výsledků (příloha V grantové dohody);

- poskytovat přístupová práva k výsledkům (příloha V grantové dohody);
- dodržet open science povinnosti u výsledků (příloha V grantové dohody);
- které může stanovit konkrétní výzva:
 - povinnost informovat poskytovatele o zamýšleném převodu (stanoví-li výzva možnost poskytovatele podávat vůči některým převodům námitky, viz níže.
 - povinnost nepřevádět výsledky bez souhlasu poskytovatele na subjekty mimo země, které se mohou účastnit dané výzvy, který souvisí se strategickými zájmy, autonomií a bezpečností EU a členských států;
- převést tyto povinnosti dle grantové dohody při případném dalším převodu.

Povinnost předem informovat o záměru převést výsledky

Převod výsledků se může dotknout přístupových práv, která k nim mají jiní příjemci. Proto je převádějící povinen:

- **uvědomit další příjemce v projektu**, kteří mají nebo mohou mít přístupová práva k převáděným výsledkům, **o plánovaném převodu svého vlastnického práva** alespoň 45 dní předem (nebo ve lhůtě kratší či delší, je-li to písemně sjednáno) a
- **poskytnout jim dostatečné informace o nabyvateli**, aby mohli ostatní partneři vykonávat svá přístupová práva vůči tomuto nabyvateli.

Příjemce s přístupovými právy poté může do 30 dnů od oznámení (nebo ve lhůtě kratší či delší, je-li to písemně sjednáno) **vznést námitky** proti jakémukoli plánovanému převodu vlastnictví s odůvodněním, že by tím byla nepříznivě dotčena jeho přístupová práva. Pokud prokáže možnost nepříznivého ovlivnění přístupových práv k převáděným výsledkům, nesmí být tento převod vlastnictví realizován do doby, než bude dosaženo dohody mezi příjemcem, který podal námitky, a příjemcem, který chce převést svůj výsledek. Posuzování námitek bude věcí konsorcia samotného, případný spor bude řešen způsobem sjednaným v konsorciální smlouvě.

Odůvodnění námitky musí být založeno na ohrožení přístupových práv namítajícího subjektu. Není možné namítat a bránit převodu z jiných důvodů, jako například, že novým vlastníkem výsledku má být konkurent.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Kratší lhůty pro oznámení zamýšleného převodu a pro vznášení námitek lze sjednat v (písemné) konsorciální smlouvě. V praxi ale lhůty z grantové dohody často zůstávají zachovány. Modelová konsorciální smlouva DESCA pouze ve svém čl. 8.3.1 odkazuje na lhůty v grantové dohodě a dále je nerozvádí.

Zjednodušení ve vztahu k této notifikační povinnosti nabízí možnost příjemců dopředu dohodnout, na koho mohou výsledky převádět bez notifikace. Příjemci se tímto způsobem mohou předem písemně vzdát svého práva namítat proti zamýšlenému převodu výsledků specificky určené třetí straně, tj. subjektu, který je detailně identifikován budoucím vlastníkem výsledků. Vlastník výsledku rovněž nemusí v takovém případě zamýšlený převod výsledků na danou identifikovanou třetí stranu oznamovat. Předtím, než ostatní partneri vyjádří souhlas s touto možností, měli by pečlivě zvážit identitu třetí strany, aby zjistili, zda jejich přístupová práva nebudou ohrožena.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Využití institutu specificky určených třetích stran v praxi záleží na povaze příjemců. Například ti příjemci, kteří běžně převádí jakékoliv výsledky výzkumu (tj. i výsledky mimo projekty HE) na svou mateřskou společnost, spin-off nebo jiný subjekt, mají větší tendenci tento institut využít. K tomuto účelu slouží v naprosté většině případů konsorciální smlouva, v níž je často obsažena příloha nadepsána „List of specifically identified third parties“, kde mají být dané třetí strany detailně identifikovány. Modelová konsorciální smlouva DESCA k tomuto účelu nabízí svou přílohu č. 3 „Attachment 3: List of Third Parties for simplified transfer according to Section 8.3.2.“.

Notifikace obvykle není třeba, pokud se majitel výsledků mění v důsledku fúze, přeměny právnických osob či převodu podstatné části aktiv příjemce. Povinná notifikace by v těchto případech mohla být v rozporu s unijními nebo národními předpisy. V takovém případě stačí příjemce informovat ex-post.

2.2.2.2 Poskytování licencí (výhradních, nevýhradních) k výsledkům

Každý z příjemců může udělovat licence ke svým výsledkům, pokud to nebude mít vliv na plnění jejich povinností z grantové dohody. Je třeba rozlišovat dvě situace:

- Poskytování **nevýlučných licencí** k výsledkům. Vlastník výsledků může, poté co takovou licenci poskytne, výsledky nadále používat a také poskytovat výsledky i ostatním příjemcům v projektu HE. Tato situace obecně nepředstavuje problém, jelikož poskytnutím nevýlučné licence nedochází k ohrožení přístupových práv.
- **Výlučnou licenci** ke svým výsledkům může příjemce udělit, pouze pokud se ostatní příjemci, kterých se to týká, **písemně vzdali svých přístupových práv k těmto výsledkům**. Z pozice ostatních příjemců je třeba vždy zvažovat, zda licencované výsledky nebudou v budoucnu potřebné pro realizaci projektu nebo pro využití jeho výsledků. Poskytnutím výlučné licence totiž vlastník zcela ztrácí možnost poskytnout k výsledkům přístupová práva.

2.2.2.3 Právo poskytovatele namítat proti zamýšlenému převodu a výhradní licenci podle podmínek výzvy

Pokud to stanoví podmínky konkrétní výzvy, může poskytovatel podávat námítky proti zamýšlenému převodu či poskytnutí výhradní licence k výsledkům. Musí být splněny všechny následující podmínky:

- jde o převod nebo výhradní licenci třetí straně usazené mimo EU a země přidružené k HE (jde o „třetí zemi“);
- příjemce, který vytvořil výsledek, obdržel financování z grantu a
- převod není v souladu se zájmy EU (např. tam, kde by převod nebo udělení výhradní licence k určitým výsledkům subjektu usazeném ve třetí zemi mohlo zabránit evropským vědeckým pracovníkům dále zkoumat tyto výsledky, případně by vedlo k tomu, že dané výsledky by vůbec nebyly komerčně přístupné za spravedlivých a rozumných podmínek).

V takovém případě má poskytovatel možnost podávat po 4 roky od skončení projektu námítky k převodům a výhradním licencím. Příjemce, který zamýšlí převést výsledky nebo udělit výhradní licenci ke svým výsledkům nabyvateli usazeném ve třetí zemi, musí:

- informovat poskytovatele o výsledcích, o které se jedná;
- detailně identifikovat nového nabyvatele a plánovaný způsob využití daných výsledků novým nabyvatelem a
- zhodnotit, jaký může mít převod nebo udělení výhradní licence dopad na zájmy EU, zejména na konkurenceschopnost EU, soulad s etickými principy a bezpečnostními aspekty.

Poskytovatel má možnost si případně vyžádat více informací. Následně rozhodne, zda vznesе námítky proti plánovanému převodu nebo výhradní licenci. Rozhodne-li se namítat, učiní tak ve lhůtě 60 dnů ode dne přijetí oznámení. K zamýšlenému převodu nebo udělení výhradní licence nesmí dojít, nevyjádří-li se poskytovatel ve lhůtě výše uvedené, nebo vznesе námítky, nebo nebudou-li splněny požadavky poskytovatele definované v rámci námitek.

Je důležité mít na paměti, že možnost námitek poskytovatele je relevantní pouze tam, kde to výslovně stanoví podmínky dané výzvy.

2.2.2.4 Zákaz převodu a licencování výsledků bez souhlasu poskytovatele ve specifických případech

Další specifické pravidlo se uplatní u výzev, které souvisí se strategickými zájmy, autonomií a bezpečností EU a členských států a z důvodu tohoto zaměření omezují účast na subjekty z určených zemí nebo subjekty kontrolované z určených zemí.

V takovém případě nesmí příjemce bez předchozího souhlasu poskytovatele výsledky převést na subjekt, který by nebyl způsobilý k účasti na daném projektu z důvodu, že nepochází nebo není kontrolován z těchto určených zemí. Totéž platí pro licencování (pro výhradní i nevýhradní). Poskytovatel může souhlas udělit na základě žádosti.

2.2.3 Přístupová práva k výsledkům

Přístupová práva k výsledkům jsou práva použít výsledky vytvořené příjemcem grantu. Přístup může za podmínek stanovených v grantové dohodě požadovat 1) jiný příjemce v projektu; 2) subjekt pod stejnou kontrolou; 3) třetí strany (např. uživatelé výzkumné infrastruktury); 4) instituce EU, orgány, úřady nebo agentury a členské země EU.

O přístupová práva k výsledkům je potřebné požádat písemně.

Přístupová práva k výsledkům fungují podobně jako přístupová práva ke stávajícím znalostem (viz [kapitoly 2.1.1](#)). Jsou zde ale odlišnosti, které souvisí s povahou výsledků.

Na rozdíl od přístupových práv ke stávajícím znalostem, mohou za podmínek stanovených grantové dohodě žádat o přístup k projektovým výsledkům také **instituce EU, orgány, úřady nebo agentury a členské země EU** (viz. část I.3.3.3).

Stejně jako v případě přístupových práv ke stávajícím znalostem platí, že o přístup je potřebné žádat **písemně**. Jakékoliv **vzdání se přístupových práv** k výsledkům musí být rovněž provedeno písemně. Poskytnutí přístupu neumožňuje **podlicencovat** výsledky, ale strany se mohou dohodnout jinak. **Ukončení účasti** příjemce v projektu HE nemá vliv na povinnost poskytovat přístupová práva k výsledkům.

2.2.3.1 Přístupová práva k výsledkům pro příjemce projektu

Potřebuje-li příjemce výsledky jiného příjemce k implementaci projektu nebo k využití vlastních výsledků, musí mu tento jiný příjemce (nejčastěji vlastník) své stávající

výsledky poskytnout. Finanční a časové podmínky, za nichž se přístupová práva k výsledkům poskytují, stanoví grantová dohoda v příloze V. Stejně jako v případech stávajících znalostí i zde platí, že v určitém rozsahu lze finanční a časové podmínky mezi příjemci smluvně upravit v konsorciální nebo v jiné smlouvě.

Přístupová práva k výsledkům se mezi příjemci poskytují ze dvou důvodů:

- **pro realizaci projektu**, resp. realizace úkolů v projektu toho příjemce, který o přístup k výsledkům jiného partnera žádá;
- **pro využití svých vlastních výsledků** (tj. příjemce, který žádá o umožnění přístupu k výsledkům tvrdí, že bez toho, aby mohl nakládat s těmito výsledky jiného příjemce, nemůže využívat své vlastní výsledky).

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

V konsorciální smlouvě nelze přístup k výsledkům z těchto dvou důvodů vyloučit. Na druhou stranu je ale možné důvody pro poskytování přístupových práv k výsledkům rozšířit nebo stanovit, že přístupová práva k výsledkům budou poskytována bez ohledu na to, zda jsou/nejsou potřebná pro realizaci projektu nebo využití vlastních výsledků. V praxi ale k takovému rozšíření často nedochází; konsorciální smlouvy většinou pouze přebírají formulaci z grantové dohody. Obdobně postupuje i modelová konsorciální smlouva DESCA, která ve svém čl. 9.3 a 9.4 počítá se dvěma výše zmíněnými důvody pro poskytnutí přístupových práv.

Udělení přístupových práv za účelem realizace projektu

Příjemce může požadovat přístup k výsledkům jiného příjemce z důvodu, že tento přístup potřebuje za účelem provádění svých prací na projektu v souladu s přílohou I grantové dohody (popisem projektu). O přístup je možné požádat **kdykoliv před skončením projektu**. Přístup je dokonce možné požadovat (za splnění dalších podmínek) i od příjemce, jehož účast na projektu byla ukončena před skončením projektu a tento příjemce musí přístup umožnit.

Přístupová práva k výsledkům za účelem realizace projektu musí být poskytnuta **bezplatně**. Na rozdíl od přístupových práv ke stávajícím znalostem z důvodu realizace projektu nelze v žádném případě požadovat od příjemců úplatu za poskytnutí přístupu k výsledkům z důvodu implementace projektu.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Jakékoliv **ujednání v konsorciální smlouvě o úplatě** za poskytnutí přístupových práv k výsledkům pro realizaci projektu **by bylo v rozporu s grantovou dohodou**.

Udělení přístupových práv za účelem využití vlastních výsledků

Přístupová práva k výsledkům může příjemce žádat od jiného příjemce za účelem využití svých vlastních výsledků, tedy výsledků vytvořených v projektu, a daný příjemce má povinnost přístup umožnit. Přístupová práva v tomto případě mají být poskytnuta **k výsledkům za spravedlivých a rozumných podmínek**. Příjemci mohou požadovat umožnění přístupu **nejpozději do 1 roku od ukončení projektu** (tuto lhůtu lze písemně sjednat i jako dobu kratší nebo delší). Tím není dotčena samotná doba, po kterou je přístup umožněn. Ta závisí na požadavku příjemce, který o přístup žádá, a výsledné dohodě stran.

Spravedlivé a rozumné podmínky jsou definovány jako vhodné podmínky, včetně možných **finančních podmínek či bezplatnosti**, které zohledňují okolnosti žádosti o přístup, například skutečnou nebo potenciální hodnotu výsledků, k nimž je požadován přístup, nebo rozsah, trvání či další charakteristiky předpokládaného využití.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Přístupová práva k výsledkům pro využití vlastních výsledků jsou v naprosté většině případů v konsorciálních smlouvách poskytována za rozumných a spravedlivých podmínek, tj. ne bezplatně. **Modelová konsorciální smlouva DESCA** v souladu s ustavením grantové dohody ale **bezplatnost jako možnost nabízí** ve svém čl. 9.4.1 Option 2 („Access Rights to Results if Needed for Exploitation of a Party's own Results shall be granted on a royalty-free basis“). Pokud jde o to, dokdy lze požádat o přístupová práva z důvodu využití vlastních výsledků, v tomto se konsorciální smlouvy v praxi liší a nelze jednoznačně říct, zda převládá lhůta z modelové grantové dohody (1 rok), nebo se sjednává lhůta kratší či delší. Modelová konsorciální smlouva DESCA pracuje s lhůtou 12 měsíců a ve svém čl. 9.4.3 uvádí: „A request for Access Rights may be made up to twelve months after the end of the Project or, in the case of Section 9.7.2.1.2, after the termination of the requesting Party's participation in the Project“.

Shrnutí: Finanční a časové aspekty udělení přístupových práv k výsledkům pro příjemce

	Podmínky	Lhůta pro žádost
Pro realizaci projektu	Bezplatně	Kdykoliv před skončením projektu
Pro využití vlastních výsledků	Rozumné a spravedlivé podmínky	Kdykoliv do 1 roku od skončení projektu (možno dohodnout jinak)

2.2.3.2 Přístupová práva k výsledkům pro subjekty pod stejnou kontrolou

K výsledkům mají pro účely využití výsledků příjemce přístupová práva i subjekty, které nejsou přímými účastníky projektu, ale splňují oba znaky tzv. *entity under the same control*:

- subjekt je ovládán příjemcem projektu (například dceřiná společnost) nebo o subjekt, který je stejně jako příjemce ovládán stejným subjektem (subjekt i příjemce jsou například dceřinými společnostmi se stejnou mateřskou společností) a
- subjekt je z členského státu EU nebo ze státu asociovaného k HE (seznam je dostupný [zde](#)).

Subjekt pod stejnou kontrolou může o přístupová práva požádat až do 1 roku po skončení projektu, není-li sjednáno jinak. Přístup k výsledkům se poskytuje za spravedlivých a přiměřených podmínek.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

V praxi se běžně stává, že konsorciální smlouva přístupová práva subjektů pod stejnou kontrolou úplně vyloučí. V tom případě výše uvedené neplatí. Modelová konsorciální smlouva DESCA se zabývá subjekty pod stejnou kontrolou v čl. 9.5. Kromě jiného se zde uvádí, že trvání přístupových práv je závislé na statusu přidruženého subjektu. Jakmile daný subjekt již nebude splňovat definici „entity under the same control“ ve vztahu k některému z příjemců v konsorciu, přístupová práva ztrácí. DESCA zahrnuje také variantu, kdy přístupová práva mají pouze ty subjekty pod stejnou kontrolou, které strany při podpisu schválí v příloze 4 jako identifikované subjekty pod stejnou kontrolou s přístupovými právy.

Shrnutí: Finanční a časové aspekty udělení přístupových práv k výsledkům pro subjekty pod stejnou kontrolou

Pozor, CA může omezit či vyloučit	Podmínky	Lhůta
Z důvodu využití projektových výsledků vytvořených příjemcem, se kterým je subjekt pod stejnou kontrolou. příloha V grantové dohody	Spravedlivé a přiměřené podmínky	Až do 1 roku od skončení projektu, není-li sjednáno jinak

2.2.3.3 Přístupová práva k výsledkům pro EU instituce, orgány, úřady nebo agentury a EU členské státy

Přístupová práva pro **vytváření, implementace nebo monitorování EU politik a programů** vždy má také poskytovatel, instituce, orgány, úřady nebo agentury EU. Tento přístup je omezen na nekomerční a nesoutěžní použití a je **bezplatný**.

Specificky v projektech Klustru 3 – civilní bezpečnost pro společnost jsou přístupová práva rozšířena také na národní orgány členských států EU pro vytváření, implementaci, nebo monitorování jejich politik a programů v této oblasti.

Obdobné je to v grantech Euratom, kde platí, že příjemci jsou povinni poskytnout **bezplatný přístup** ke svým výsledkům Euratomu, financujícím subjektům a jeho společným podnikům (např. společný podniky *Fusion for Energy*) **pro potřeby vývoje, provádění a sledování politik a programů Euratomu**, případně v zájmu splnění povinností převzatých na základě mezinárodní spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. Tato přístupová práva jsou opět omezena na nekomerční a nesoutěžní použití.

Na rozdíl od obecných přístupových práv (viz [2.2.3.1](#)) tato přístupová práva zahrnují i právo oprávnit třetí strany k využívání výsledků při zadávání veřejných zakázek a právo udělovat podlicence.

3

Další povinnosti související s výsledky projektů

- 3.1 Ochrana výsledků
- 3.2 Využití výsledků
- 3.3 Šíření výsledků, komunikace
- 3.4 Duševní vlastnictví v jednotlivých fázích projektu

3.1 Ochrana výsledků

Výsledky projektu jsou příjemci povinni adekvátně chránit, pokud je ochrana možná a rozumná a odůvodněná. Úvaha zda, jak, na jak dlouho a jaké výsledky chránit, musí zohledňovat možnost komerčního využití a zájmy ostatních příjemců a dalších subjektů.

Vzhledem k důležitosti duševního vlastnictví (IP) se v průběhu mnoha minulých desetiletí vyvinuly nástroje jeho právní ochrany. Výsledky projektu podpořeného z rozpočtu programu HE, které představují IP příjemců, lze chránit prostřednictvím práv duševního vlastnictví (IPR). Mohou být chráněny patenty, užitnými vzory, autorským právem, ochrannými známkami, průmyslovými vzory atd.

Poté, co příjemce vytvoří výsledky, stávají se jeho vlastnictvím. V případě, že lze očekávat komerční či průmyslovou využitelnost výsledků a jejich ochrana je možná, rozumná a odůvodněná, musí vlastník výsledků zajistit adekvátní ochranu. Příjemce zvažující ochranu svých výsledků je zároveň povinen respektovat práva ostatních příjemců z konsorcia. Přestože modelová grantová dohoda nestanoví povinnost konzultovat záměr chránit výsledky s dalšími příjemci projektu, lze to doporučit. Ostatní příjemci se tak mohou vyjádřit k potenciálnímu ohrožení svých zájmů. Přesný postup pro případ uplatňování ochrany projektových výsledků je nevhodnější dohodnout předem v konsorciální smlouvě.

3.1.1 Způsoby adekvátní ochrany výsledků

- **Mlčenlivost**

Před samotným zajištěním ochrany by si měl vlastník výsledků zajistit mlčenlivost osob a subjektů, které mají přístup k výsledkům nebo informacím o nich a zabránit únikům informací o výsledcích. Následně je nutné identifikovat povahu výsledků a poté se zabývat vhodnými prostředky jejich ochrany. Mlčenlivost je možné zajistit prostřednictvím smlouvy o zachování mlčenlivosti (non-disclosure agreement nebo také confidentiality agreement).

Vzor smlouvy o zachování mlčenlivosti najdete například na stránkách European IP Helpdesk [zde](#). Ustanovení o zachování mlčenlivosti bývají také běžnou součástí konsorciální smlouvy.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Modelová konsorciální smlouva DESCA obsahuje ustanovení o mlčenlivosti členů konsorcia a podmínky pro sdělování informací třetím stranám v článku 10. Vzor vychází z modelu, kdy se mlčenlivost vztahuje pouze na komunikaci a informace, které jsou výslovně označeny jako důvěrné. To může být pro řadu subjektů (zejména firem) nedostatečné. Ti mohou žádat změnu na ochranu všech neveřejných informací sdílených příjemci v rámci projektu.

• Ochrana vhodným institutem práva duševního vlastnictví

Pro rozhodnutí o nejvhodnějším, resp. nejefektivnějším způsobu ochrany je potřeba vyhodnotit jejich povahu – zda jde např. o vynález nebo technické řešení nedosahující úrovně vynálezu, estetický výtvar, literární dílo atd. Pro snadnější orientaci v typech výsledků a možných způsobech ochrany může posloužit následující tabulka:

	Způsob vzniku ochrany	Předmět	IPR
IP (Duševní vlastnictví v širším smyslu)	Formální (ochrana vzniká na základě formálního postupu - registrace)	Technická řešení	Patent
			Užitný vzor
			Topografie polovodičových výrobků
	Neformální (ochrana vzniká ze zákona bez nutnosti jakýchkoliv kroků)	Označení	Ochranné známky
			Označení původu a zeměpisné označení
		Estetická řešení	Průmyslové vzory
Neformální (ochrana vzniká ze zákona bez nutnosti jakýchkoliv kroků)	Dílo (umělecké, vědecké, literární, audiovizuální atd.)	Autorské právo a práva související s právem autorským	
	Skutečnosti technické, obchodní nebo výrobní povahy	Obchodní tajemství	

Po zjištění, jaké možnosti ochrany připadají pro výsledek v úvahu by měla následovat úvaha (ideálně s pomocí odborníků v dané oblasti – právníka, patentového zástupce), jaký je hospodářský potenciál jeho výsledků, jak je možné je využít a na trhu které země, zda lze předpokládat možnost licencování výsledků v případě zájmu, jaké jsou jeho finanční možnosti k zajištění ochrany atd.

Přehled specifik jednotlivých institutů IPR:

IPR	Patent	Užitný vzor	Ochranná známka	Průmyslový vzor	Autorské právo a práva související	Obchodní tajemství
Předmět a podmínky ochrany	Vynález Novost Výsledek vynálezecké činnosti Průmyslová využitelnost	Technické řešení Novost Přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti Průmyslová využitelnost	Označení rozdílovací schopnost, které lze graficky vyjádřit (2D a 3D obrázky, slovní ochranné známky, kresby, loga, barvy, zvuky, ...)	Vzhled výrobku spočívající zejména ve znacích linií, tvaru, struktury, obrysu, barev nebo materiálů nebo jeho zdobení (design)	Autorské dílo Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora Vnímatelná podoba Software, fotografie Původní výsledek tvůrčí činnosti autora Vnímatelná podoba Databáze Výsledek vlastní činnosti autora	Skutečnosti technické, obchodní nebo výrobní povahy
Trvání ochrany	Max. 20 let	Obvykle 10 let	10 let, ochrana obnovitelná	5 let, ochrana obnovitelná až po dobu max. 25 let	Po dobu života autora + 70 let po smrti	Až do doby odtajnění
Nástroje pro získání ochrany	Národní přihláška Evropská patentová přihláška Přihláška jednotného evropského patentu Mezinárodní (PCT) přihláška	Národní přihláška (ne ve všech zemích EU) Mezinárodní (PCT) přihláška	Národní ochranná známka Komunitární Mezinárodní registrace ochranné známky	Národní průmyslové vzory Mezinárodní deposit průmyslových vzorů Komunitární průmyslový vzor	Žádná registrace (velká většina zemí) Ochrana vzniká vyjádřením v objektivně vnímatelné podobě	Žádná registrace
Orgány ochrany	Národní úřady EPO WIPO	Národní úřady	Národní úřady OHIM WIPO	Národní úřady OHIM WIPO		

Mnoho institutů IPR umožňuje výběr z několika možností podle zvažovaného teritoriálního rozsahu ochrany. Podle něj se mohou lišit orgány, u kterých o ochranu žádá, i cena, kterou vlastník za ochranu zaplatí.

Patent

Národní patent	<ul style="list-style-type: none"> • Platnost na území konkrétního státu na základě jedné přihlášky národního patentu • Proces získání národního patentu – asi 2 až 3 roky • Udržovací poplatky národního patentu (20 let) v ČR – 169 000 Kč
Evropský patent	<ul style="list-style-type: none"> • Jedna přihláška, ale v každém evropském státě probíhá zvláštní patentové řízení a je udělen příslušný počet patentů • Procedura získání evropského patentu – asi 3 až 5 let • V případě žádosti o udělení patentu v 3 až 5 evropských zemích je finančně výhodnější podat přihlášku evropského patentu než samostatně přihlášky národních patentů v jednotlivých státech • Udržovací poplatky pro 6 zemí (10 let) – přibližně 32 000 až 38 000 €
PCT přihláška	<ul style="list-style-type: none"> • Více než 135 zemí je smluvními stranami PCT (Patent Cooperation Treaty) • Jedna přihláška, ale v každém státě, který je smluvní stranou, probíhá zvláštní patentové řízení a je udělen příslušný počet patentů
Patent EU (komunitární)	<ul style="list-style-type: none"> • Dlouho připravovaný, ale prozatím nefungující institut • Na základě jedné přihlášky bude probíhat jedno patentové řízení a udělen patent pro celou EU

Ochranná známka

Národní	<ul style="list-style-type: none"> • Jedna přihláška – platnost ochranné známky na území konkrétního státu. Proces získání národní ochranné známky – asi 6 měsíců • Poplatky – přihláška asi 5000 Kč do 3 tříd (skupina výrobků či služeb, pro které bude známka používána*), elektronická přihláška levnější
Komunitární	<ul style="list-style-type: none"> • Jedna přihláška, jedno řízení – platnost na celém území EU • Zajišťuje Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM) v Alicante • Proces získání komunitární ochranné známky – asi 12 až 18 měsíců • Poplatky – online přihláška 900 € (do tří tříd)

* Více k třídění ochranných známek viz: <https://upv.gov.cz/informacni-zdroje/tridniky/tridnik-ochranne-znamky>

Průmyslový vzor

Národní	<ul style="list-style-type: none"> • Jedna přihláška a platnost průmyslového vzoru na území konkrétního státu • Proces získání národního průmyslového vzoru - asi 6 až 10 měsíců • Poplatky – přihláška 1000 Kč
Komunitární	<ul style="list-style-type: none"> • Jedna přihláška, jedno řízení – platnost na celém území EU • Zapsání zajišťuje Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM) v Alicante (Španělsko) • Proces získání komunitárního průmyslového vzoru – asi 8 týdnů • Poplatky - 350 € (přihláška 1 průmyslového vzoru včetně publikování)

3.2 Využití výsledků

Každý příjemce je povinen po čtyři roky od skončení projektu vynakládat maximální možné úsilí pro využití výsledků.

Další povinností, ke které se partneři projektu zavazují podpisem grantové dohody, je zajistit využití svých projektových výsledků. Potenciálnímu využití výsledků je nutné se věnovat již ve fázi přípravy projektového návrhu, kde je jedním z aspektů v kritériu dopad (**impact**) spolu s šířením výsledků. V části impact projektového návrhu se proto vypracovává základ plánu využití a šíření výsledků (*plan for the exploitation and dissemination of results*).

Využití výsledků může být **přímé** nebo **nepřímé**. Přímé využívání výsledků znamená využívání přímo příjemcem/příjemci, kteří je vytvořili. Nepřímé využívání výsledků znamená, že umožní využití výsledků třetím stranám prostřednictvím převodu vlastnického práva či udělením licence. V případě, že příjemce, který vytvoří výsledky, převede tyto na třetí stranu, musí rovněž smluvně zajistit, že nabyvatel dodrží všechny povinnosti, které grantová dohoda s výsledky spojuje (viz část [2.2.2.1](#)) včetně povinnosti využít výsledky.

Modelová grantová dohoda počítá se třemi způsoby, jak budou výsledky využity. Ten nevhodnější se bude lišit především podle typu instituce, která je do projektu zapojena, a podle druhu výsledku. Výsledky mohou být:

- využity v dalším výzkumu;
- komercializovány či využity v průmyslu, využity k vytvoření nějaké služby nebo
- využity ve standardizačních aktivitách.

Příjemce si může zvolit metodu využívání výsledků, která je nevhodnější s ohledem na povahu výsledků.

S povinností využít výsledky se pojí také **povinnost použít Horizon Results Platform** a nabídnout zde výsledky potenciálním zájemcům, kteří by výsledky mohli využít nebo spolupracovat na jejich využití. Tato povinnost nastupuje teprve tehdy, pokud za **první rok** po skončení projektu **nedojde k jejich využití**. Horizon Results Platform je bezplatná veřejná databáze výsledků. Umožňuje zájemcům vyhledávat výsledky, které je zajímají, a oslovit jejich vlastníky ohledně koupě, spolupráce nebo investice. Platforma zároveň nabízí vyhledávání podobných propojení na míru dle požadavků, se kterými je oslovíte.

Obecně je každý příjemce v projektu odpovědný za využití svých vlastních výsledků. Příjemci se nicméně mohou uvnitř konsorcia dohodnout na společném postupu při využívání výsledků, například v konsorciální smlouvě.

K využití projektových výsledků se váže několik dalších aspektů:

- **Využití výsledků ve vztahu k povinnosti zajistit jejich ochranu**

Výsledky, které mohou být využity v průmyslu nebo komerčně, musí být adekvátně chráněny. Např. v případě vynálezu by jeho využití před podáním patentové přihlášky mohlo zabránit udělení patentu. Proto je nutné nejdříve se zabývat adekvátní ochranou výsledků, posléze jejich využitím.

- **Využití spoluvlastněných výsledků**

V případě, že jsou výsledky společně vlastněny několika příjemci, jsou dle ustanovení modelové grantové dohody spoluvlastníci povinni uzavřít smlouvu o spoluvlastnění výsledků. Pokud nedojde k uzavření smlouvy, platí pro ně základní režim dle grantové dohody, kdy mohou udělovat nevýhradní licence třetím stranám, pokud na to upozorní spoluvlastníky 45 dní předem a dohodnou si spravedlivou a přiměřenou kompenzaci (viz část č. 2.2.1 výše). Prostřednictvím smluvních ustanovení si mohou upravit např. výše podílů každého spoluvlastníka, rozdělení nákladů souvisejících se zajištěním ochrany, příjmy z využití výsledků nebo právo každého ze spoluvlastníků nakládat se spoluvlastněným výsledkem.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Ustanovení týkající se spoluvlastněných výsledků mohou být začleněna rovněž v konsorciální smlouvě jako základ pro budoucí vyjednávání smlouvy o spoluvlastnictví výsledků, vzniknou-li společné výsledky. Modelová konsorciální smlouva DESCA nabízí konsorciu v čl. 8.2 na výběr ze dvou alternativních režimů nakládání se spoluvlastněnými výsledky. Modelová grantová dohoda požaduje, aby pro konkrétní případ spoluvlastnictví výsledků byla vždy sjednávána smlouva o spoluvlastnictví výsledků.

- **Využití výsledků ve vztahu k přístupovým právům**

Každý příjemce má přístupová práva (licenci) ke stávajícím znalostem nebo výsledkům jiného příjemce projektu, pokud jsou potřebné pro implementaci jeho úkolů v rámci projektu nebo pro využití vlastních projektových výsledků. Jakýkoliv způsob využití výsledků nesmí zasáhnout do přístupových práv ostatních příjemců. Ta musejí zůstat zachována, pokud se jich příjemce, kterému náleží, písemně nevzdá.

3.3 Šíření výsledků, komunikace

Každý příjemce musí zajistit, aby výsledky byly šířeny. Společný postup příjemců při šíření výsledků je možný a často žádoucí. Jakékoliv šíření ale musí být oddáleno, pokud je v rozporu s povinností zajistit ochranu výsledků. Ostatní příjemci mohou proti šíření výsledků vznést námitky, pokud jsou šířením výsledků narušeny jejich oprávněné zájmy.

Příjemci v projektu mají **povinnost šířit projektové výsledky** mezi odbornou veřejnost. Cílem je zviditelnit projekt a propagovat jeho výsledky co možná nejdříve po jejich vzniku. Cílovou skupinou šíření výsledků jsou skupiny, které mohou výsledek dále využít pro další výzkum nebo v rámci komerčního produktu či služby. Dalším významným cílem šíření výsledků je zabránit duplicitním výzkumným a vývojovým aktivitám a dosažení prospěchu z výsledků pro celou vědeckou komunitu a případně celou společnost. Účinné a rychlé šíření výsledků může příjemcům pomoci v následném tržním využití výsledků projektu a navázání další spolupráce na trhu.

Šíření může být charakterizováno jako veřejné sdělování informací o výsledcích různými prostředky, například formou vědeckých publikací, tiskových zpráv, konferencí, výstav, workshopů, webových stránek aj. Šířením výsledků není jejich zveřejnění v rámci řízení o získání ochrany duševního vlastnictví, například při zveřejnění patentové přihlášky.

I v případě šíření projektových výsledků je každý příjemce odpovědný za šíření svých výsledků. Konsorcium se ale samozřejmě může domluvit na společném postupu. V případě, že vlastník výsledků převede výsledky na třetí stranu, musí zároveň zajistit, že nový vlastník bude mít povinnost výsledky šířit dle grantové dohody. Příjemce, který se rozhodne šířit své výsledky, musí o tom informovat ostatní příjemce (dle grantové dohody standardně minimálně 15 kalendářních dnů předem) spolu s dostatkem informací o zamýšleném šíření a dát jim možnost vyjádřit své námitky (standardně ve lhůtě 15 dnů od vyzkoušení). Ostatní příjemci mohou proti plánovanému šíření výsledků namítat, že by toto šíření ohrozilo jejich legitimní zájmy (např. týkající se ochrany nebo využití šířených výsledků). V takovém případě musí dojít k oddálení šíření a vypořádání námitek.

KONSORCIÁLNÍ SMLOUVA

Modelová konsorciální smlouva DESCA stanovuje dlouhé lhůty pro vyzkoušení a námitky při šíření výsledků. Konkrétně jsou výchozí lhůty 45 dní předem pro vyzkoušení ostatních příjemců před šířením vlastních výsledků a 30 dní od doručení tohoto vyzkoušení na podání námitek ostatními příjemci. Tyto lhůty mohou být zejména pro konsorcia s méně komerčně hodnotnými výsledky zbytečně dlouhé a mohou vést ke zvýšeným nárokům na plánování šíření výsledků a prodávám s šířením.

ČASTÝ DOTAZ

Koho přesně mám informovat, když se chystám šířit své výsledky?

Podle ustanovení 8.4.2.1 modelové konsorciální smlouvy DESCA je třeba informovat všechny strany konsorciální smlouvy. Pokud ve vaší konsorciální smlouvě podobná povinnost není, musíte informovat ostatní příjemce projektu dle grantové dohody (grantová dohoda - příloha V).

S šířením výsledků souvisí také **povinnost komunikovat projekt**. Komunikací se rozumí zajišťování obecné publicity projektu a jeho výsledků během celého trvání projektu. Tyto aktivity jsou cílené na více různých skupin včetně běžné veřejnosti a médií a mají sloužit k popularizaci projektu, ale i celkově vědy a výzkumných aktivit EU a měly by vyvolat i jistou zpětnou vazbu veřejnosti. Ke komunikaci mohou sloužit nejrůznější prostředky, jako jsou webové stránky, sociální sítě, lokální média či populárně-naučné akce a publikace. Projektový návrh by měl obsahovat nástin komunikačních aktivit zahrnutých v plánu využití výsledků, šíření a komunikace v části impakt.

Je jen na rozhodnutí příjemců, zda bude v projektu každý komunikovat zvlášť nebo zvolí jednotný postup. Často se doporučuje jednotný postup. Je efektivnější, aby celé konsorcium organizovalo konferenci, vytvořilo webovou stránku atd. Bez ohledu na to, kdo a jakým způsobem bude šířit výsledky projektů, veškeré materiály (weby, publikace atd.) musí obsahovat logo EU a informace o financování dle článku 17 grantové dohody. **V HE není třeba v rámci viditelnosti financování od EU uvádět údaje o konkrétním projektu, jak to vyžadovala pravidla Horizontu 2020.**

Vhodným prvkem implementační části je vytvoření speciálního pracovního balíčku pro šíření a využití výsledků a komunikaci.

Šíření výsledků ve vztahu k zajištění ochrany

Výsledky, které jsou způsobilé ke komerčnímu nebo průmyslovému využití, musí být adekvátně a efektivně chráněny (viz část [3.1](#) výše). Kde šíření výsledků neohroží ochranu a využití výsledků, má být realizováno tak rychle po vzniku výsledků, jak je to možné. Specifická je situace v případě vynálezu, kdy příjemce zamýšlí podat patentovou přihlášku. Je nutné myslet na to, že patent je možné udělit pouze na vynález, který je nový, tj. který nebyl zpřístupněn jakýmkoliv způsobem veřejnosti před datem podání patentové přihlášky. Proto není možné šířit informace o vynálezu okamžitě. Ustanovení grantové dohody, které uvádí, že výsledky je třeba šířit „tak rychle, jak je to možné“, je v tomto případě nutné vykládat tak, že k šíření výsledků dojde až po podání patentové přihlášky.

Šíření výsledků ve vztahu k jejich využití

Povinnost využívat výsledky (viz kapitola č. [3.2](#)) se může rovněž dostat do konfliktu s povinností k jejich šíření. Příjemci mohou oddálit či nerealizovat šíření výsledků, pokud chtějí uchovat výsledky v tajnosti za účelem zajištění ochrany a svých legitim-

ních zájmů (pokud by šíření ohrozilo různé formy využití výsledků, např. následné provádění dalšího výzkumu).

3.3.1 Open access ve vztahu k ochraně, šíření a využití výsledků

V této publikaci se na open access neboli otevřený přístup k výsledkům projektu a výzkumným datům přímo nezaměřujeme. Přesto je třeba zmínit, že u vytvořených publikací a také výzkumných dat v Horizontu Evropa jsou povinnosti zveřejňování v režimu otevřeného přístupu a je třeba se jimi zabývat. Pro obecné seznámení s otevřeným přístupem doporučujeme náš přehledový leták dostupný [zde](#).

3.4 Duševní vlastnictví v jednotlivých fázích projektu

Stadium návrhu projektu	Před zahájením projektu	V průběhu projektu		Před ukončením projektu	Po skončení projektu - komercializace	
		Výzkum (základ., aplik.)	Management		Ochrana, využívání, šíření	Výsledky výzkumu
Myšlenka Otázky zachování důvěrnosti Stav techniky Rešerše	Dohoda příjemců Stávající znalosti a výsledky Přístupová práva Konsorciální smlouva	Využití smluv o zachování mlčenlivosti Využití patentových informací	Management výsledků výzkumu Otázky vlastnictví Režim přístupových práv	Ochrana výsledků Publikování Využití Informace o financování z HE	Vynález (technické řešení) chráněn patentem (užitným vzorem, průmyslovým vzorem) Možná potřeba dalšího technického zdokonalování Založení strategických aliancí pro potřeby úspěšného dokončení inovací	Přitáhnout investice Ochranné známky Průmyslové vzory

4

Stávající znalosti a výsledky ve specifických typech projektů

- 4.1 Projekty ERC
- 4.2 Projekty Marie Skłodowska Curie
- 4.3 Zakázky na inovace – innovation procurement (PCP, PPI)

Výše popsaná obecná pravidla platí pro projekty typu RIA a IA. Většinou jsou platná i pro ostatní typy projektů. V následujících podkapitolách jsou zmíněny určité odlišnosti u některých zvláštních typů projektů.

4.1 Projekty Evropské rady pro výzkum (ERC)

V ERC projektech rozlišujeme příjemce grantu (**hostitelská instituce**), který uzavírá grantovou dohodu, a **hlavního řešitele/hlavní řešitelky** (tzv. Principal investigator, PI), kteří provádí výzkum. Vztah příjemce a PI by měl být v ideálním případě upraven tzv. Supplementary Agreement, která mj. upravuje finanční otázky a otázky poskytování přístupových práv k duševnímu vlastnictví. Musí obsahovat i závazek PI hájit práva duševního vlastnictví hostitelské instituce. Vzor Supplementary Agreement je dostupný na stránkách ERC [zde](#).

Specifikem ERC grantu pak je, že je vázán k osobě PI a grant je tedy přenositelný na jinou hostitelskou instituci. V takovém případě je žádoucí vytvořit i plán převodu výsledků. Zvláštní ustanovení platí i pro poskytování přístupových práv. Příjemce je povinen PI poskytovat po dobu trvání projektu přístupová práva jak ke stávajícím znalostem, tak k výsledkům. V obou případech bez poplatku. Po skončení projektu však nemá zaručen přístup k výsledkům, které vytvořil.

hlavní řešitel/hlavní řešitelka		Implementace
	Stávající znalosti	Bez poplatku
	Výsledky	
Časové podmínky – po dobu trvání projektu		

4.2 Projekty Marie Skłodowska Curie (MSCA)

Projekty Marie Skłodowska Curie (MSCA) mají za cíl umožnit výzkumníkům a dalšímu personálu rozvíjet jejich schopnosti ve všech stadiích jejich kariéry formou podpory mobility.

V těchto projektech je neméně důležitá i úprava duševního vlastnictví, a to i v souvislosti s dalšími typy smluv uzavíranými například **mezi příjemci** (kteří uzavírají grantovou dohodu), **výzkumníky a výzkumnice** vyslanými na jinou instituci a **partner-skými institucemi** (které nejsou smluvní stranou grantové dohody).

Obecně platí i v projektech MSCA povinnosti týkající se duševního vlastnictví, které byly zmíněny v předchozích kapitolách. Partneri se tak zavazují k ochraně výsledků, jejich využití a šíření.

Určitá specifika se mohou týkat **vlastnictví výsledků**. I pro projekty MSCA platí standardní, výše popsaný režim (viz kapitola č. 2.2.1), tedy že výsledky patří tomu příjemci, který je vytvořil. Platí to tedy i pro situace, kdy výzkumník vyslaný na partnerskou instituci vytvoří během své stáže nějaké výsledky. Takové výsledky by pak náležely instituci, která ho v danou chvíli zaměstnává. V konsorciální nebo partnerské smlouvě je možné dohodnout si odlišný režim, příp. se následně dohodnout na převodu vlastnického práva.

Vlastnictví výsledků je relevantní i ve vztahu mezi výzkumníkem a institucí. Standardní režim podle českého právního řádu je takový, že výsledky vlastní výzkumníkům zaměstnavatel. Tento režim ale může být odlišný v jiných státech, příp. může být upraven odlišně v pracovní smlouvě. Příjemce projektu si tak musí dát pozor, aby mohl z titulu vlastnictví výsledků nebo držení licence vykonávat práva a plnit povinnosti, ke kterým se zavázal v grantové dohodě. Proto je případně nutné s výzkumníkem takovou úpravu dohodnout.

V projektech MSCA s více příjemci (tzv. multi-beneficiary projects) by měla být věnována pozornost i otázce **přístupových práv**, jelikož tito příjemci si musí udělit přístup ke svým stávajícím znalostem za účelem realizace projektu nebo následného využití vlastních výsledků. Bez ohledu na počet příjemců projektu je třeba zajistit přístup ke stávajícím znalostem a výsledkům pro výzkumníky a výzkumnice, aby mohli provádět práce na projektu. Standardní režimy poskytování přístupových práv jsou znázorněny v následujících tabulkách:

		Implementace	Využití výsledků
Mezi příjemci	Stávající znalosti	Bez poplatku, pokud nebylo před podpisem GA dohodnuto jinak	Spravedlivé a přiměřené podmínky
	Výsledky	Bez poplatku	Spravedlivé a přiměřené podmínky

Časové podmínky – po dobu trvání projektu a až 1 rok po skončení projektu, pokud není dohodnuto jinak

		Výzkumné a inovační aktivity, školicí aktivity
Výzkumníci/vyslaný personál	Stávající znalosti	Bez poplatku
	Výsledky	

Časové podmínky – po dobu trvání projektu

4.3 Zakázky na inovace – innovation procurement (PCP, PPI)

Účelem podpory veřejných zakázek Pre Commercial Procurement (PCP) a Public Procurement of Innovative Solutions (PPI) je získat speciální řešení podle požadavků zadavatele, které není na trhu dostupné nebo je jeho nabídka zatím jen velmi omezená. Jako zcela specifický typ akcí se PCP a PPI týkají i některá zvláštní pravidla spojená s duševním vlastnictvím.

Základním pravidlem je, že výsledky náleží subjektům, které je vytvořily, což v případě projektů PCP/PPI znamená subdodavatele, kteří provádějí výzkum a vývoj v průběhu veřejné zakázky. Výsledky projektů tak nepatří příjemcům projektu, kteří obdrželi grant z programu HE, protože ti jsou v tomto schématu pouze zadavateli zakázky.

S výše zmíněným se ale pojí další pravidla, která příjemcům projektu (zadavatelům) zajišťují možnost disponovat s výsledky projektu:

1. Zadavatelé mohou žádat o přístupová práva k výsledkům pro vlastní použití bez poplatku.
2. Zadavatelé mohou udělovat licence třetím stranám bez možnosti dalších sublicencí na základě spravedlivých a přiměřených podmínek nebo mohou požadovat, aby tak učinil dodavatel.
3. V projektech PCP má být subdodavatelům uložena povinnost převést vlastnictví k výsledkům na zadavatele, pokud nezajistí komerční využívání nebo užíváním výsledků poškozují veřejný zájem.

Kdo jsme?

NICER: Národní informační centrum pro evropský výzkum je konzultačním a školicím pracovištěm, které se zabývá komplexní podporou účasti národních týmů v projektech mezinárodní výzkumné spolupráce, především v rámcových programech EU. Služby zajišťuje bezplatně tým vyškolených národních kontaktů (NCP) ve všech prioritách a horizontálních aktivitách rámcového programu Horizont Evropa (HE). Naše služby jsou poskytovány též řešitelským týmům ještě probíhajících projektů programu Horizont 2020.

Národní kontakty

Národní kontaktní pracovníci a pracovnice mají na starosti jednotlivé oblasti programu Horizont Evropa podle následujícího rozdělení. Veškeré kontakty, včetně e-mailů a telefonních čísel, naleznete na odkazu <https://www.horizontevropa.cz/cs/narodni-kontakty>.

Koordinátorka	Naďa Koničková
EXCELENTNÍ VĚDA	
Evropská rada pro výzkum	Lyudmyla Tsyachna
Akce Marie Skłodowska-Curie	Lyudmyla Tsyachna
Výzkumné infrastruktury	
GLOBÁLNÍ VÝZVY A KONKURENCESCHOPNOST	
Zdraví	Monika Vrajová
Kultura, kreativita a inkluzivní společnost	Klára Černá
Civilní bezpečnost pro společnost	Eva Hillerová, Lenka Švejcárová
Digitalizace, průmysl a vesmír	Petr Pracna, Lenka Švejcárová, Ondřej Mirovský
Klima, energetika a doprava	Veronika Korittová, Jana Čejková, Michaela Vlková
Potravinářství, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí	Naďa Koničková, Jana Čejková
Nejaderné přímé akce Společného výzkumného střediska	Jana Čejková

INOVATIVNÍ EVROPA

Evropská rada pro inovace	Michaela Vlková
Evropské inovační ekosystémy	Michaela Vlková
Evropská inovační a technologický institut	Anna Vosečková

PRÁVNÍ A FINANČNÍ ASPEKTY

Finanční a administrativní aspekty	Lenka Chvojková, Milena Lojková
Právní aspekty	Michal Hlavačka

ROZŠÍŘOVÁNÍ ÚČASTI A POSILOVÁNÍ ERA

Rozšiřování účasti a šíření excelence	Anna Vosečková
Reforma a zlepšení evropského systému výzkumu a inovací	Anna Vosečková
Monitoring a hodnocení rámcových programů	Daniel Frank, Vladimír Vojtěch
EURATOM	Veronika Korittová

MISE

Rakovina	Monika Vrajová
Adaptace na změnu klimatu včetně společenské transformace	Jana Čejková
Zdravé oceány, moře, pobřeží a vnitrozemské vody	Nad'a Koničková, Jana Čejková
Klimaticky neutrální a chytrá města	Veronika Korittová
Zdravá půda a potraviny	Nad'a Koničková, Jana Čejková

Duševní vlastnictví v projektech Horizont Evropa

Michal Hlavačka

Grafická úprava: orange5 creative studio s.r.o.

Vydání brožury je financováno MŠMT z projektu sdílených činností „Prohloubení integrace výzkumného a inovačního ekosystému ČR do Evropského výzkumného prostoru a podpora intenzivní mezinárodní spolupráce výzkumných organizací a podniků ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích“ (identifikační kód MS2103).

ISBN: 978-80-86794-88-4

